

Sami Seppänen: Soomelt saab õppida!

Elisa Eesti juhatuse esimees Sami Seppänen kirjutas juba poolteise aasta eest Äripäevas, et majandus hakkab jahtuma. On meil tegemist ennustajaga?

TEKST VILLY PAIMETS, FOTOD MEELI KÜTTIM, INDREK SUSI, MARIS OJASUU

"Ei, no see oli ju selge, et pidu ei kesta lõpmatult," naerab Seppänen. "Aga küll ei näinud keegi seda ette, et see langus nii hull tuleb, et paneme lauast ja pörandast ka läbi!"

Et igasugu ennustused on siiski pelgalt kellegi isiklik nägemus ning tõeliselt tulevikku nägevat inimest polegi olemas, räägib Seppänen ühe õpetliku loo: "Hea võrdlus on investeerimisguru Björn Wahlroos, Sampo kontserni suuromanik, kes hakkas juba mullu suvel Nordea aktsiat ostma. Nüüd ta siis tunnistas, et liiga vara läks!" pugistab Seppänen naeru. "Onu, kel on kõik vajalik info ja kogemused – tema ka ei näinud languse sügavust ette!"

Ent kas Soome kunagisel *lama*'l ja Eesti praegusel ülekuumenemisel on sarnasusi?

"No Soomes oli tegelikult sama asi – suletud rahasüsteem ühtäkki avanes ja laenu turu läks püsti. Soomlased õppisid raha laenama. Välisvaluutas. Lisaks andis palju juurde Vene ekspordi kukkumine (tingituna NSVLi lagunemisest – toim). Eestile annab lisaks pohmellile praegu küll juurde globaalne majanduslangus – välisurud ju üldse ei toeta. Eks see vahe oli, et soomlastel oli, kuhu eksportida, kui jälle käima said, sest majanduse depressioon oli kõigest Põhjamaade-keskne. Kui Eestis lähebki majandus taas käima, siis turud on ju igal pool maas..." on Seppänen veidi pessimistlik.

Aga mis aitaks?

"Deflatsiooni on hädasti vaja," on ta kindel. "Ja seda peavad valitsus, linnavalitsused ja ettevõtlus võimendama igal võimalikul viisil." Tema sõnul peaks nüüd vaatama, mis valesti on – peaks aru saama, et selline majandus ei olnud realistlik – investeringud ei läinud mitte tootlikkuse, vaid tarbimise kasvuks. Ja kõik võlaga.

Seppäneni sõnul peaks kõik inimesed ükskord hakkama aru saama, et sellist hullu tarbimist enam ei tule. "Me peame minema hindades 2004.–2005. aasta tasemele tagasi, peame filmi tagasi kerima, peame Eestis tehtava töö uuesti konkurentsivõimeliseks tegema... Nii tore asi, kui majanduskasv ka pole, tuleneb kiirest kasvust alati inflatsioon, mis on aga mürk ükspuha millises seisus majandusele," teab ta. "Peame kolme aasta jooksul toimunud inflatsiooni n-ö tagasi tegema, tasalülina, ja see ei ole mugav, kindlasti on see valus."

Seppäneni sõnul on tal hea vaadata, kuidas rahandusminister Ivari Padar on endale riigieelarve tasakaalus hoidmise eesmärgiks võtnud. "Sest ei ole teist teed, lihtsalt ei ole," ütleb ta. "See, mida tegi Aho-Viinaneni valitsus Soomes (peaminister Esko Aho ja rahandusminister Iiro Viinanen võtsid aastail 1991–95 vastu palju valusaid otsuseid, lõigates julmalt riigi ja omavalitsuste kulusid – toim), oli kohutavalt ebapopulaarne, aga see päästis Soome majanduse. Aho on praegu üks Nokia asepresidentidest."

Seppäneni sõnul on tagantjärele hea targutada, aga lause: "Me kasvame liiga kiiresti," oleks ükspuha millise Eesti poliitiku pikaks ajaks, et mitte öelda igaveseks ebapopulaarsete isikute edetabeli tippu saatnud.

Samuti tuleb Seppäneni arvates lõpetada süüdlaste otsimine. "Keegi ei ole üksinda süüdi," on ta kindel. "Tuleb kohaneda. Jah, on väga valus, aga pole midagi teha. Erasisiku tasandil on praegu väga valusad ja rasked ajad... Kui on mingi elukvaliteet saavutatud, siis alla minna on vastik, aga kahjuks vältimatu."

Kas riik saab ka midagi ära teha?

"Riik saaks hoida oma kulud ja oma tarbimise kontrolli all," on ta kindel. Oma väljaminekute kontrolli all hoidmine tuleks Seppäneni arvates kasuks ka reakodanikule: "Minu arvates saab igaüks nii teha, et ei aktsepteeri seda hinnataset enam. Tarbime targemalt!" kutsub ta rahvast üles.

Samuti on Seppäneni sõnul selge, et kui tööpuudus kasvab, korrigeerib see ka palgataseme. Mõlemad viivad deflatsiooni edasi, mis tõstab Eesti konkurentsivõimet Baltimaades ja laiemalt.

Töötavast turumajandusest toob ta näite Soomest: Soome-Rootsi hiigekonserni Stora Enso tegemistest. Soome metsaomanikud ei olnud valmis õigel ajal valmispuidu hinda langetama, samal ajal olid Rootsi ametiühingud aga valmis paljade osas vastu tulema ja tootmine viidi Soomest Rootsi. Lihtne!

Samas on Seppäneni sõnul esimesed Soome tööstuslinnad tehaste sulgemisest juba üle saamas, endistesse suurtesse tehastesse kolis kümneid väikeettevõtteid ning osa töötuist sai jälle tööd, sedapuhku uutes tingimustes – ilma ametiühinguteta. Turumajandus.